

GÖZÜ DEĞİL GÖNLÜ GÖREN OZAN

Osman AKTAŞ

Ben ona “Toprak Dede” diyorum; niye mi? Çünkü o toprakla bütünleşmiş ve her şeyini toprağa bağlamış biri... O Âşık Veysel... Dünyayı yüreğiyle, gönlüyle gören, insanı sesi, nefesi ve kokusu ile tanıyan bir ozan...

Anam bir gün, Veysel’e kör dediğimde bana “Oğlum biz gerçeği göremiyenlere kör deruh. Veysel kör değil, o senden benden daha ey gören biri” (mealen; oğlum biz gerçeği göremeyenlere kör deriz. Veysel, kör değil, o senden, benden daha iyi gören biri.) demişti.

*Allah birdir peygamber hak
Rabbül âlemindir mutlak
Senlik benlik nedir bırak
Söyleyim geldi sırası*

*Kürt'ü Türk'ü ve Çerkez'i
Hep Âdem'in oğlu kızı
Beraberce şehit gazi
Yanlış var mı ve neresi?*

*Kuran'a bak İncil'e bak
Dört kitabın dördü de hak
Hakir görüp ırk ayırmak
Hakikatte yüz karası*

...
*Yezit nedir, ne kızılbaş
Değil miyiz hep bir kardaş
Bizi yakar bizim ateş
Söndürmektir tek çaresi*

...
*Şu âlemi yaratan bir
Odur külli şeye kadir
Alevi Sünnilik nedir
Menfaattir varvarası*

*Cümle canlı hep topraktan
Var olmuşuz emir Hak'tan
Rahmet dile sen Allah'tan
Tükenmez rahmet deryası*

*Veysel sapma sağa sola
Sen Allah'tan birlik dile
İkilikten gelir bela
Dava insanlık davası...*

Evet, beni bir Veysel sardı bağlamanın tellerine. O gün bu gündür. Hakkı da, adaleti de, insanlığı da sazda ve sözde aradım Veyselli, Veyselsiz.

*Beni hor görme kardeşim
Sen altınsın ben tunç muyum
Aynı vardan var olmuşuz
Sen gümüşsün ben saç mıyım*

*Ne varise sende bende
Aynı varlık her bedende
Yarın mezara girende
Sen toksun da ben aç mıyım*

*Kimi molla kimi derviş
Allah bize neler vermiş
Kimi arı çiçek dermiş
Sen balsın da ben çeç miyim*

*Topraktandır cümle beden
Nefsini öldür ölmeden
Böyle emretmiş yaradan
Sen kalemsin ben uç muyum*

*Tabiata Veysel âşık
Topraktan olduk kardaşık
Aynı yolcuyuz yoldaşık
Sen yolcusun ben bac mıyım*

İşte Veysel bu belki de... Ama bir de Sivas'tan Sivas'a bir uzun yol kat eden Veysel'e bakmalı bence. Bakalım bu Veysel kim?

Âşık Veysel, 1894 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesinin Sivrialan köyünde dünyaya geldi. Babasının ismi Ahmet, annesinin ismi ise Gülizar'dı. Çiftçi bir ailenin çocuğuydu. Yedi yaşına geldiğinde Sivas'ta çiçek hastalığı salgını ortaya çıktı. Âşık Veysel de çiçek hastalığına yakalandı ve sol gözünü kaybetti. Bundan kısa bir süre sonra da bir kazada diğer gözünü de kaybetti.

İki gözünü de kaybeden Âşık Veysel asla yılmadı. Her gün babası ezberlediği halk ozanlarının şiirlerini okurdu ona. Âşık Veysel büyük bir istekle dinlerdi babasını. Bu isteğini gören babası bir gün elinde sazla yanına geldi ve ona verdi. Çok sevinmişti Âşık Veysel. Ona saz çalmayı Çamşıhlı Ali Ağa öğretti. Gün geçtikçe kendini geliştirdi. Artık sazını yanı başından hiç ayırmıyordu.

Âşık Veysel, 25 yaşına geldiğinde Esmâ adında bir kızla evlendi. Ancak kısa bir süre sonra anne ve babasını kaybetti. İkinci çocuğusa doğumundan 10 gün sonra öldü. Daha sonra karısı Esmâ onu bırakıp gitti. Karısı bırakıp gittiğinde bir yaşında kızıyla kalmıştı Âşık Veysel.

Âşık Veysel'deki cevheri ilk görenlerden biri Ahmet Kutsi Tecer'di. Ahmet Kutsi Tecer'in, Âşık Veysel'in şiirlerinin tanınmasında önemli katkısı olmuştu. Bir dönem Köy Enstitüleri'nde öğretmenlik yaptı Veysel. 1965 yılında TBMM, "Ana dilimize ve milli birliğimize yaptığı hizmetlerden ötürü" özel bir kanun çıkartarak maaş bağladı. 21 Mart 1973 günü doğduğu köy Sivrialan'da hayata gözlerini yumdu. Ondan geriye yıllar geçse de unutulmayacak şiirleri kaldı.

*Ben giderim sazım sen kal dünyada
Gizli sırlarımı âşikâr etme
Lal olsun dillerin söyleme yâda
Garip bülbül gibi ah u zar etme*

*Gizli derterimi sana anlattım
Çalıştım sesimi sesine kattım
Bebe gibi kollarımda yaylattım
Hayali hatır et beni unutma*

...
*Benim her derdime ortak sen oldun
Ağlarsam ağladın gülersem güldün
Sazım bu sesleri turnadan m'aldın
Pençe vurup sarı teli sızlatma*

*Ay geçer yıl geçer uzarsa ara
Giyin kara libas yaslan duvara
Yanımdan göğsünden açılır yara
Yar gelmezse yaraların elletme*

*Sen petek misali Veysel de arı
İnleşir beraber yapardık balı
Ben bir insanoglu sen bir dut dalı
Ben babamı sen ustamı unutma*

Veysel bu işte... İnsana da, maddeye de, manaya da aynı ölçü, aynı güzellikte bağlanıyor. Tıpkı Emrah'ın Selvi'ye, Ferhat'ın dağlara, keremin köze, mecnunun çöle bağlanması gibi bağlanıyor. Bu bağlanma yüreğinde derin yaralar açıyor. Kanadıkça konuşuran yaralar... Ve bizi bu sayede kendine bağlıyor Veysel.

*Bir ulu ağaçtan bir yaprak düşse
O anda acısın duyar iniler
Katlansa acıya sakince geçse
Esen rüzgârlara uyar iniler*

*Bu aşkın meyinden içip de kanan
Gendeki başını sevdaya salan
Yârinden ayrılıp gurbette kalan
Geçen günlerini sayar iniler*

*Çağlayıp akıyor bakarsın suya
Yağan yağmurlardan zevk duya duya
Geçer dolaplardan yeter arzuya
Başını çarklara dayar iniler*

*Dağlar çiçek açar Veysel dert açar
Derdine düştüğüm yâr benden kaçar
Gerçek âşık olan kendinden geçer
Derdini âleme yayar iniler*

Veysel'in de yâr dediği zaten Cenab-ı Rabbü'l Âlemindir. Gurbet de dünya... Bakın nasıl?

*Aşkın beni elden ele gezdirdi
Çok dolandım bulamadım eşini
Beni candan usandırdı bezdirdi
Tuzlu imiş yiyemedim aşını*

....

*Altmış iki yıldır seni ararım
Tükendi sabrım yoktur kararım
Dağa taşa kurda kuşa sorarım
Kimse bilmez hikmetini işini*

...

*Gövenlere açık körlere gizli
Kimine göründün oruç namazlı
Veysel'e göründün cilveli nazlı
Tutan bırakır mı senin peşini*

Toprak dede deyip de topraktan söz etmemek olur mu? Toprak özümüz, toprak gözümüz, toprak sözümüz, toprak yazımız, toprak izimiz, toprak rızığımız bizim. Biz toprağız, toprak biziz.

*Aslıma karışıp toprak olunca
Çiçek olur mezarımı süslerim
Dağlar yeşil giyer bulutlar ağlar
Gökyüzünde dalgalanır seslerim*

...

*Evvel de topraktı sonra da adım
Geldim gittim bu sahnede oynadım
Türlü türlü tebdilata uğradım
Gâhi viran şen olurdu postlarım*

*Benden ayrılınca kin ve buğuzum
Herkesi güzellik gösterir yüzüm
Topraktır cesedim güneştir özüm
Hava yağmur uyandırır hislerim*

*Alemदारlar âlem ölçer biçerler
Hamını hasını eller seçerler
Bu dünya fanidir konar göçerler
Veysel der ki gel barışak küslerim*

Ve:

*Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sâdık yârim kara topraktır
Beyhude dolandım boşa yorulduğum
Benim sâdık yârim kara topraktır*

*Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sâdık yârim kara topraktır*

*Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekmek verdi et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sâdık yârim kara topraktır*

...

*Karnın yardım kazmayınan belinen
Yüzün yırttı tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sâdık yârim kara topraktır*

*İşkence yaptıkça bana gülerdi
Bunda yalan yoktur herkes de gördü
Bir çekirdek verdim dört bostan verdi
Benim sâdık yârim kara topraktır*

...

*Hakikat ararsan açık bir nokta
Allah kula yakın kul da Allah'a
Hakkın gizli hazinesi toprakta
Benim sâdık yârim kara topraktır*

*Bütün kusurumuzu toprak gizliyor
Merhem çalıp yaralarımı düzlüyor
Kolun açmış yollarımı gözliyor
Benim sâdık yârim kara topraktır*

*Her kim ki olursa bu sırta mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sâdık yârim kara topraktır*

Veysel beni, ben Veysel'i anladık. Dostun dergâhına girip inledik. Sözü Hak'tan, Hakk'ı sizden diledik, gönül gözü ile baktık bugüne. Baktık ki, Veysel içimizdeki kurumu mızrap denen neşterle söküp atmış Kızılırmak'a...

*Derdimi dökersem derin dereye
Doldurur dereyi düz olur gider
Rakipler geldi de girdi araya
Korkarım yâr benden yoz olur gider*

*İlgit ılgıt yeller eser seherde
Dost beni düşürdü onulmaz derde
Yâr ile buluşsak bir tenha yerde
Duyarlar rakipler söz olur gider*

*Pervane ateşten sakınmaz canı
Uğruna koymuşum başı bedeni
Doldur tüfengini hedef et beni
Yaram doksan dokuz yüz olur gider*

*Veysel der çıkayım bir yüce dağa
Ağaçlar bezenmiş yeşil yaprağa
Zaman gelir tenim düşer toprağa
Karışır toprağa toz olur gider*

Hiç mi hiç keyfim yok. Veysel yok. Söz yok. Saz yok. İnsanlık yok. Adalet ve merhamet nasıl olsun? Hani Ataol Behramoğlu diyor ya:

*"Bu aşk burada biter ve ben çekip giderim
Yüreğimde bir çocuk cebimde bir revolver
Bu aşk burada biter iyi günler sevgilim
Ve ben çekip giderim bir nehir akıp gider..."*